

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Demonstratur nihil esse determinatè futurum ante decretum, &
prædefinitionem divinæ voluntatis

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

liberos, sed tota illorum certitudo, & determinata cognitio, ad penetrationem voluntatis humanæ, sub illo concursu indifferenti seipsam determinantis reducitur. Hanc autem penetrationem, & perfectissimam cognitionem voluntatis humanæ, vocat Molina *super comprehensionem*, ad distinctionem cognitionis divinæ ab angelica, quæ licet comprehendat voluntatem hominis, in ea tamen non cognoscit actus nostros liberos, sicut Deus.

Tertia sententia est Fonseca Tomo 3. Metaph. & Suarez libro 2. de scientia Dei cap. 8. ubi docent Deum cognoscere futura contingentia, & nostros actus liberos, in suo decreto, non quidem actuali, & exercito, (ut volunt Thomistæ) sed futuro, & ponendo in sequenti signo rationis.

Quarta quæ his temporibus apud Recentiores invaluit, asserit Deum non cognoscere futura contingentia in aliquo medio objectivo, sed immediate in seipsis, & secundum propriam illorum cognoscibilitatem, & veritatem objectivam, quam dicunt habere independentem à divino decreto, ex natura & contradictionis: vel ex suppositione eventus futuri, & ex eo quod propositio de futuro, aliquando habebit unam de præsentibus, seu de inesse veram. Ita docent Vazquez, Herice, Martinonus & alii. Quam sententiam probabilem reputat Suarez libro 2. de scientia Dei cap. 2.

Non est prætermittenda Theophili Rainaudi singularis sententia, quæ asserit, Deum per scientiam mediam cognoscere quid factura esset voluntas creata in his vel illis circumstantiis, si sibi ipsi relinqueretur, & si se sola sine concursu illius operari posset. Ita expressè docet in libro cui titulus est, *Nova libertatis explicatio*, parte 2. cap. 4. num. 35. ubi hæc scribit: *Operatio creatura non antecedit actu & respicit concursum divinum, sed tantum conditionate, quatenus ante Dei concursum actu exhibitum obijctur divino intellectui operatio voluntatis creata, tanquam exoritur a ea, si ipsa voluntas se sola posset agere.*

33. Doctrina Thomistarum in tot opinionum varietates non scinditur, nec in tot sese implicat sententiarum labyrinthos. *Vera enim sapientia* (inquit Dionysius) *est à multis opinionibus convertens, & ad unam, veram, & uniformem congregans cognitionem, & uno unitivo lumine complens.* Super quæ verba D. Thomas ibidem lect. 4. sic habet: *Illi qui cognoscunt veritatem, conveniunt in una sententia; sed illi qui ignorant, dividuntur per varios errores.* Vera ergo sententia sicut in unico medio, in quo docet Deum ab æterno futura contingentia certò & infallibiliter præscire: decretum scilicet efficax suæ voluntatis, attingens non solum substantiam, sed etiam modum libertatis, & contingentia in rebus liberis, & contingentibus; illasque transferens à statu meræ possibilitatis, ad statum determinatæ futurationis; ac proinde faciens illas presentes in mensura æternitatis, quæ cum sit infinita simul & indivisibilis, ambit totum tempus, & omnes differentias ejus, ut dicit D. Thomas hic art. 13. Ita docent antiqui Thomistæ, Capreolus, Cajetanus, & Ferrariensis; & ex Recentioribus Bannez, Nazarius, Zumel, Albeda, alique plures, quos referunt Salmanticenses, & sequuntur discipuli Scoti, imitantes Subtilem Magistrum in 1. dist. 35. quæst. unica, & dist. 39. quæst. 1. §. *Tiſo de contingentia rerum.* Et ex Societate Henriques, Granadus, &

Cap. 4.
de di-
vin.
nomi-
ni.

A Ruissius, citati ab Alarcon tomo 2. disp. 2. cap. 6. qui duo ultimi admittunt præscientiam absolute fundari in decreto absoluto: primus verò docet præscientiam, etiam conditionaliter, à decreto conditionaliter pendere, ut constabit ex ejus verbis disputatione sequenti referendis.

§. II.

Demonstratur nihil esse determinatè futurum ante decretum, & prædefinitionem divinam voluntatis.

ANtequam varias illas extraneorum sententias, quas præcedenti §. exposuimus, & diversa illa media, in quibus Recentiores docent Deum futura contingentia, certò cognoscere ante decretum, sigillatim, & in particulari confutemus; firmiter statuendum ac demonstrandum est; nihil esse determinatè futurum ante decretum & prædefinitionem voluntatis divinæ, nec proinde cognoscibile ut tale ab intellectu divino; ut ex hoc generali principio, tota Adversariorum doctrina funditus evertatur, & scientia media, pro cuius defensione varia illa media excogitata sunt, penitus corruat, & in ipso hujus disputationis exordio veluti præfoceat.

Dico igitur, nihil esse certò & determinatè futurum, ante decretum & prædefinitionem divinam voluntatis, determinantis extrahere res ex statu & massa possibilitatis, atque dare existentiam in aliqua differentia temporis.

Conclusio posset probari variis auctoritatibus Sanctorum Patrum, præsertim D. Augustini, & S. Thomæ: Sed quia plures infra referemus, hic unicuique sed egregium, utriusque sancti Doctoris testimonium profertur. Invidiosissimus, ergo divina gratiæ defensor libro 16. contra Faustum cap. 4. reddens rationem cur fateatur se nescire an aliquid sit futurum: *Idem* (inquit) *nescio, quia quid habeat de hac re voluntas Dei me latet: illud me tamen non latet, sine dubio futurum, si hoc Dei voluntas habeat.* Quibus verbis appetitissime docet nostram conclusionem, & futurationem rerum, in decreto & determinationem voluntatis divinæ, tanquam in primam causam reduci.

Vestigia Augustini fideliter securus est fidelissimus ejus discipulus D. Thomas: nam in hac parte quæst. 16. art. 7. ad 3. hæc scribit: *Illud quod nunc est, ex eo futurum fuit antequam esset, quia in causa sua erat ut fieret, unde sublatà causa non esset futurum illud fieri; sola autem causa prima est æterna, unde non sequitur quod ea quæ sunt, semper fuit verum ea esse futura, nisi quatenus in causa sempiterna fuit ut essent futura, quæ quidem causa est solus Deus.* Ex quibus arguo. Eatenus tantum aliquid est futurum ab æterno; quatenus in causa prima fuit ut esset futurum: At non fuit ut esset futurum in causa prima, ratione omnipotentia, ut considerata in actu primo, nam ut sic tantum dat denominationem possibilis: ergo fuit ut esset futurum in causa prima, ut per decretum liberum determinata, ad dandam effectui existentia in tempore; & consequenter, non præintellectò divino decretò, nihil potest esse ut intelligi sub ratione futuri, ex mente & doctrina sancti Thomæ.

Probatur secundò ratione fundamentali desumptà ex natura & definitione futuri, supra à nobis exposita. Futurum enim est illud quod est determinatè in suis causis ad habendam existentiam

Aspetiam pro duratione sequenti : Sed antecedenter ad decretum & prædefinitionem voluntatis divinæ, nulla res est determinata in suis causis, ad habendam existentiam pro duratione sequenti: Ergo in signo rationis illud antecedente, nihil est determinatè futurum, sed merè possibile. Minor constat, Deus enim est una & præcipua ex causis quæ debent concurrere ad productionem rerum: Sed antecedenter ad suum decretum, Deus non est determinatus ad productionem illarum, ut constat, cum decretum sit ipsamet determinatio causæ primæ: Ergo antecedenter ad decretum, nulla res est determinata in suis causis, ad habendam existentiam pro duratione sequenti. Major autem initio hujus disputationis fuit à nobis demonstrata, auctoritate Sanctorum Patrum, & efficaci ratione, petita ex differentia quæ intercedit inter possibile, futurum, & existens. Res enim merè possibilis continetur intra potentiam causæ omnino indifferentis & indeterminatæ ad ejus productionem. Res existens est totaliter egressa à suis causis, & posita extra dependentias illarum. Res verò futura, cum sit media inter merè possibilem, & existentem, etiam medio modo se habet; nec est totaliter posita extra suas causas, sicut existens, neque contenta in sola potentia causæ omnino indifferentis ad ejus productionem, sicut merè possibilis; sed continetur in determinatione ipsius causæ, & inclinatur, ac determinatur ad dandam illi existentiam in aliqua differentia temporis. Unde D. Thomas quæst. 16. de malo art. 7. *Cognoscere futura in causa sua, nihil aliud est quam cognoscere præsentem inclinationem causæ ad effectum.* Et quæst. 2. de verit. art. 12. ad 7. *Cum dicitur hoc est futurum, vel futu futurum, designatur ordo qui est in causis illius rei ad ejus productionem.*

17. Probatur tertio aliâ ratione fundamentali. Decretum Dei est prima radix, & primum principium determinatæ futuritionis in rebus: Ergo antecedenter ad illud, non possunt esse, vel concipi res ut determinatè futura. Consequenter patet, effectus enim non potest esse vel concipi ante suam causam. Antecedens verò probatur. Illud est prima radix, & primum principium determinatæ futuritionis in rebus, quod primò determinat primum principium possibilitatis illarum: At primum determinans primum principium possibilitatis rerum, est divinum decretum: Ergo illud est prima radix, primumque principium determinatæ futuritionis illarum. Major constat, possibile enim est quid superius ad futurum & non futurum, sicut animatad hominem & leonem: quare sicut illud quod determinat, & contrahit rationem animalis ad speciem v. g. hominis, illam constituit; ita & illud quod determinat primum principium possibilitatis rerum, est prima radix, primumque principium futuritionis illarum. Minor verò probatur. Primum principium possibilitatis rerum est divina omnipotentia, ut notum est lumine naturali: Sed illud quod primò determinat divinam omnipotentiam ad productionem rerum in aliqua differentia temporis, est divinum decretum: Ergo illud est id quod primò determinat primum principium possibilitatis rerum. Minor constat, cum enim Deus non sit agens naturale, sed liberum, non operatur nisi ex libera determinatione suæ voluntatis; ac proinde ejus omnipotentia, quæ de se est indifferens & indeterminata ad productionem

A rerum, non potest ad illam determinari, nisi à libero decreto suæ voluntatis.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio, Res omnes creatæ possunt in triplici statu considerari, scilicet in statu possibilitatis, futuritionis, & existentia; & in his tribus statibus, à Deo, ut à primo principio dependent. Nam in statu possibilitatis pendent à divina omnipotentia quæ potest eas producere, & illis dare esse in statu futuritionis, à divino decreto, Dei potentiam determinante, ut det illis esse in aliqua differentia temporis in statu verò existentia, ab actuali influxu & causalitate Dei illas creatis & conservantis in esse. Sicut ergo repugnat aliquid esse possibile, independenter à divina omnipotentia; & existens, independenter ab influxu & causalitate Dei: ita implicat, aliquid esse vel concipi ut futurum, independenter à decreto & determinatione voluntatis divinæ, subindeque in signo rationis illam antecedente.

Hæc argumenta adeo evidentia & demonstrativa sunt, ut Suarez fateatur ex illis evidenter demonstrari, nihil esse absolutè futurum, independenter à decreto Dei absoluto. Additamen, res contingentes & liberas esse conditionatè futuras, independenter à decreto conditionato actuali & exercito. Quia, inquit, talia futura involunt decretum ex parte conditionis, non nunquam præsens, & actu positum, sed tanquam futurum, & ponendum.

Verum hæc responsio & doctrina Suarez, fusc impugnabitur infra: ostendemus enim, futura conditionata non minus dependere à decreto conditionato, actuali & exercito; quam absoluta ab absoluto, & decretum divinum non posse habere rationem futuri, etiam virtualiter, nec ut tale à Deo cognosci.

Addo quòd, hæc responsio non coherent cum principiis illius Authoris, & aliorum Recentiorum, qui docent unam ex propositionibus contradictoriis de futuro conditionato, esse determinatè veram, & alteram falsam, pro priori ad divinum decretum, ex vi & natura oppositionis contradictoriae, vel ex suppositione eventus futuri, & ex eo quòd propositio de futuro conditionato, habebit vel haberet aliquando unam de inesse, seu de presenti veram. Nam cum ante decretum absolutum, possint formari propositiones contradictoriae de futuris absolutis, & conditionatis, ac fieri eadem suppositio eventus futuri, manifestum est, juxta principia Adversariorum, propositiones contradictorias de futuris contingentibus, tam absolutis, quam conditionatis, esse determinatè veras, pro priori ad decretum, ac proinde illarum objectum determinatè futurum, & quantum ad hoc nullum posse ab illis inter absoluta & conditionata discrimen assignari. Sed de hoc fusc infra demonstrando inutilitatem scientiæ mediæ.

Non valet etiam responsio aliorum Recentiorum, qui dicunt contingentia habere determinatam futuritionem à decreto generali & indifferenti concurrendi ad quodcumque creatura voluerit: non autem à decreto prædeterminante, & à prædefinitione voluntatis divinæ. Hæc enim responsio ex principiis supra statutis confutata manet; si enim futurum est illud quod est determinatum in suis causis, ad habendam existentiam pro duratione sequenti, manifestè sequitur, futura contingentia aut libera non posse habere futuritione determinatam, à decreto illo generali

38

39. Prof. g. 2. ad gra. 11.

40. Disp. 6. a. 5. §. 4.

Disp. 6. a. 5. §. 7.

41

Art. 6.

Met in Bibli...

rali & indifferenti quod Adversarii fingunt in Deo, cum ab illo non possint habere determinationem in causa prima; hæc enim à decreto purè indifferenti determinari nequit, alioquin tale decretum non deberet dici indifferentens, sed determinans.

42. Confirmatur: Cum indifferentens & determinatum inter se opponantur, non minus repugnat ex duplici principio indifferenti simul conjuncto, procedere determinatum effectum, quam ex nive & glacie simul junctis produci calorem; vel ex duplici voluntate omnino indifferenti, contrahi matrimonium, ut supra dicebamus: Ergo cum omnipotentia divina sit de se indifferentens ad productionem rerum, si illi adjungatur decretum etiam indifferentens, non poterit esse principium & causa determinatæ futuritionis illarum.

Disp.
3. a. 2.
5. 2.

43. Probatur tertio conclusio aliâ ratione fundamentali. Si res contingentes, aut liberæ, essent determinatè futura, absolutè, vel conditionatè, antecedenter ad decretum, & prædeterminationem voluntatis divinæ: vel talis futuritio conveniret illis ex se, & ex sua natura, vel ex causalitate Dei, aut alterius causæ? Nullum ex his potest dici: Ergo, &c. Major constat à sufficienti enumeratione: Minor verò probatur, quantum ad singulas partes. Et in primis quod futurum contingentiæ & libera non possint habere futuritionem ex se, & ex sua natura, evidens est: Tum quia essent futura necessariò, & ex natura rei, non verò liberè & contingenter, & sic Deus non posset facere ut non essent futura: quod enim convenit alicui ex se, & ex sua natura, convenit ei necessariò, nec potest à Deo impediri. Tum etiam, quia ab eodem principio res habent futuritionem ab æterno, à quo habent existentiam in tempore: At futura contingentiæ non habent existentiam in tempore à se, & ex sua natura: Ergo neque futuritionem ab æterno.

Secunda etiam pars non minus est certa, cum enim Deus non sit agens naturale, sed liberum, nulla potest in illo esse vel concipi causalitas, aut determinatio circa creaturas, antecedenter ad decretum, & liberam determinationem suæ voluntatis.

Denique tertia pars Minoris probata manet ex dictis: Cum enim omnis causalitas, & efficientia, ac determinatio causarum secundarum, pendeat à causalitate, & determinatione Dei, si nulla possit esse vel concipi causalitas, & determinatio Dei circa creaturas, ante decretum, per quam extrahantur à statu meræ possibilitatis, & transferantur ad statum determinatæ futuritionis; nulla etiam poterit in tali signo esse vel concipi causalitas, vel determinatio causarum secundarum, à qua futura contingentiæ habeant determinatam futuritionem.

44. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Res futura in hoc distinguitur à merè possibili, quod res merè possibilis est indifferentens ad esse vel non esse, nec ullum dicit ordinem ad existentiam; res verò futura, est determinata ad habendam existentiam in aliqua differentia temporis: unde in futuritione includitur aliqua actualitas, ordo scilicet ad existentiam, qui non includitur in merè possibilitate. Cum ergo antecedentes ad decretum, nihil possit esse vel concipi, à quo res contingentes vel liberæ, habeant talem actualitatem, & ordinem ad existentiam (ut enim jam ostendimus, non possunt in tali signo

illum habere à se, nec à causa prima, nec à secunda) manifestum est, in tali signo illas non posse esse, nec cognosci à Deo, ut determinatè futuras, sed tantum ut merè possibles.

Respondent Adversarii: Contingentiæ antecedenter ad divinum decretum, non habere futuritionem, nec à se, nec à determinatione causa primæ, vel secundæ, sed ex suppositione eventus futuri: ex eo enim quod aliquando in tempore verum erit dicere de Petro v. g. quod disputat, vel convertitur; verum fuit ab æterno, in signo antecedenti decretum, & in quocumque alio signo imaginabili, dicere de illo quod disputabit, vel converteretur.

Verum hæc responsio est mera elusio, ac illusio, & manifesta petitio principii. Cum enim antecedenter ad decretum, res omnes sint in statu meræ possibilitatis, & indifferentiæ ad existendum, vel non existendum: ex vi talis signi, & dispositionis factæ in illo, non potest magis supponi quod res eveniet, quam quod non eveniet, & quod Petrus disputabit, & convertetur, quam quod non disputabit, & non convertetur. Quare sic potest formari argumentum. Vel suppositio illa eventus futuri antecedenter ad decretum, habet aliquod fundamentum, vel nullum? Si primum, quæritur quodnam illud sit: vel natura ipsius rei contingentiæ, quæ postulet existere in aliqua differentia temporis, vel determinatio causæ primæ, aut secundæ? & sic recurrunt argumenta proposita. Si secundum, sequitur suppositionem illam esse merè chimæricam, nec habere fundamentum, nisi in imaginatione Adversariorum.

Secundò, Vel suppositio illa eventus futuri, à qua Adversarii volunt contingentiæ habere futuritionem determinatam ante decretum, est necessaria, vel libera? Neutrum dici potest: Ergo, &c. Minor quantum ad primam partem evidens est: Si enim talis suppositio esset necessaria, futuritio quæ ex ea oriretur, & in illa fundaretur, non posset esse libera & contingens; & sic contingentiæ necessariò & non liberè evenirent. Probatur verò quantum ad secundam: cum enim decretum Dei sit primum liberum, & prima radix totius libertatis creatæ, & participatæ, ut infra ostendimus; est etiam primum fundamentum omnis suppositionis liberæ & contingentiæ; ac proinde antecedenter ad illud, nulla potest esse vel concipi suppositio libera vel contingens, sed naturalis tantum, & necessaria.

Tertiò, Cum talis suppositio eventus futuri possit fieri & concipi in quocumque signo imaginabili, poterit fieri & concipi in signo antecedenti divinam omnipotentiam, ac proinde rerum possibilitatem; & sic res contingentes & liberæ, poterunt prius esse & concipi ut futuræ, quam ut possibles, quod implicat manifestam contradictionem; cum enim futuritio rerum supponat illarum possibilitatem, si illæ conciperentur futuræ, antecedenter ad signum possibilitatis illarum; conciperentur ut futuræ, priusquam essent futuræ.

Probatur ultimò conclusio ratione desumpta ex Aristotele & D. Thoma 1. de interpretatione cap. 8. Si res essent determinatè futura, ante decretum, & liberam determinationem voluntatis divinæ, essent futura necessariò, & ex natura rei, non verò liberè, & contingenter; & sic tolleretur omnis libertas, & contingentiæ rerum, quod est hæreticum. Sequela Majoris probatur, ut enim ibidem

